

Български институт за правни инициативи

Ул. Раковски 132, ет. 3
++359/2/9808084
София 1000
България

Тел.

++359/2/9808515

www.bili-bg.org
office@bili-bg.org



ФОНДАЦИЯ БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ

Д О К Л А Д

за дейностите през **2016 год.**

I. ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА

Фондация „Български институт за правни инициативи“ (БИПИ) е регистрирана от Софийски градски съд на 06.03.2006 год. по фирмено дело № 2037/2006 год. като фондация — юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза.

Фондацията е вписана в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност под № 20060619004.

Фондацията е регистрирана в Национална агенция за приходите под № 2220151657 от Териториална дирекция — София, Офис Център.

Фондацията е регистрирана от Агенция по вписванията, регистър БУЛСТАТ под № 175054881.

През отчетния период във Фондацията не е имало промени на управленско ниво.

Институтът има уеб сайт - www.bili-bg.org. Освен него, БИПИ поддържа и онлайн платформата за прозрачни съдебни назначения – www.judicialprofiles.bg, също и сайтът www.appointmentsboard.bg свързан с наблюдение на назначенията

извършвани от Народното събрание. БИПИ има профил и във фейсбук, както и страница предоставяща информация за института на съдебния заседател.

В Учредителния акт на Фондацията не са правени промени и съгласно чл. 6, ал. 1, нейните цели са:

1. Укрепване на диалога между гражданското общество, бизнес сектора, изпълнителната, съдебната и законодателната власт за утвърждаване и развитие на демократичните ценности и решаване на въпроси от важно обществено значение;
2. Предоставяне на опит и познания за утвърждаване на върховенството на закона и подобряване на правната рамка, институциите и организациите с оглед стимулиране развитието на гражданското общество, подкрепа на демократичните процеси и подобряване на бизнес средата;
3. Синхронизиране на българското законодателство с европейските и международни правни стандарти;
4. Поддържане и повишаване квалификацията на адвокати, съдии, прокурори, медиатори и други специалисти, работещи в областта на укрепването на върховенството на закона;
5. Подкрепа на правната реформа, включително и чрез разпространение на нова култура за разрешаване на спорове посредством популяризиране на медиацията и други алтернативни способности за разрешаване на спорове.

В изпълнение на целите си, през **2016 година** БИПИ осъществи дейности по:

- Изработване и изпълнение на проекти; организиране на дискусии и за развитие на диалога между гражданското общество, бизнес сектора и съдебната власт, и развитие на демократичните ценности;
- Разработване, организиране и предоставяне на обучение; конференции, кръгли маси, семинари и др. за предоставяне на опит и познания в различни сфери на обществения и правен живот у нас;
- Провеждане и участие в международни, национални и регионални срещи.

През 2016 година Фондацията не е извършвала стопанска дейност и няма приходи от стопанска дейност. Всички приходи на Фондацията са от спечелени пред различни донори проекти.

II. ЗА ДЕЙНОСТИТЕ:

1. Съдебните заседатели – активни граждани за реално участие в правосъдието. През 2016 г. продължи и успешно приключи изпълнението на 2-годишен проект „Съдебните заседатели – активни граждани за реално участие в правосъдието“.

В последния период от изпълнението на проекта бяха предприети дейности в следните насоки – застъпническа кампания за утвърждаване на модел и стандарти за избор на съдебни заседатели; изработване на унифицирана методология за начално обучение на съдебни заседатели; провеждане на пилотни обучения на съдебни заседатели в страната по методологията; разпространение на информационни материали за института на съдебните заседатели в България и подготовка и публикуване на сравнителноправно изследване на института на съдебния заседател.

Застъпническите усилия на БИПИ бяха насочени към създаването и възприемането на нова процедура за подбор на заседателите, както и към подобряване на сегашната организацията на тяхната дейност и повишаване на статута, който те имат в обществото и съдебната система. Адресат на предложенията за нова процедура за подбор бяха общинските съветници, а на предложенията за подобряване на организацията на дейността на заседателите – Министерство на правосъдието. В поредица от срещи с общински съветници в градовете София, Варна, Кюстендил и Луковит БИПИ запозна общинските съветници с тяхната роля и участие в подбора на кандидатите за съдебни заседатели и представи идеи за подобряване на стандартите за подбор на съдебни заседатели.

На базата на получената обратна връзка бяха доразвити и идеите за подобряване на организацията на дейността на заседателите. Те бяха въплътени в изработени предложения за законодателни изменения в уредбата на статута и дейността на съдебните заседатели. Предложенията бяха представени на закриващото събитие на проекта и позитивно приети и подкрепени, което е сигурен знак за адекватността, навременността и необходимостта от промени в уредбата на

института. Част от предложенията бяха възприети в измененията и допълненията на Закона за съдебната власт, обнародвани в Държавен вестник, бр. 62 от 9 август 2016 г.

Централна част от изпълнението на проекта през 2016 г. зае изработването на методология за начално обучение на съдебни заседатели и провеждане на пилотни обучения по методологията в няколко съдилища в страната. Дейностите бяха предприети съвместно с Националния институт на правосъдието. През м. януари беше проведена работна среща на тема „Проблеми в организацията и дейността на съдебните заседатели и тяхното решение в българските съдилища – споделяне на добри практики в търсене на модел за качествено обучение“. Присъстваха съдии, съдебни служители и съдебни заседатели от различни съдилища от цялата страна. Обсъдиха се организацията на дейността на съдебните заседатели и отношенията им със съдебната администрация, въпросите за решаване от съдебния състав и въпросите, които се решават от председателя на състава, съществуващите модели на обучение съдебните заседатели в България, етичните измерения в работата на съдебните заседатели и добрите практики по отношение работата на съдебните заседател в България. Коментарите, идеите и споделеният опит на участниците впоследствие намериха място в изготвената методология за обучение на съдебни заседатели.

След проведената експертна работна среща в НИП, отделни срещи и конферентни разговора между авторите, както и консултации с водещи правни експерти, бе изработена методология за начално обучение на съдебните заседатели. Методологията отчита и стъпва върху достиженията на предхождащите я помагала. Тя дава възможност на съдилищата да проведат обучение на своите съдебните заседатели, в резултат на което те да получат основните познания, които ще им бъдат необходими за качествено и ефективно изпълнение на техните отговорности. Тя има и редица предимства. Например, позволява на съда сам да организира и проведе обучение на съдебните си заседатели, без да е необходимо съдействието на външни обучители и други помощни материали. Предвиденото в нея обучение е сравнително кратко (между 2 и 4 часа). Застъпва интерактивни методи на представяне на информацията (чрез ситуационен тест). Дава познания върху най-важните понятия на наказателното право, принципите на наказателния процес и етичните правила за поведение на съдебните заседатели и позволява адаптиране спрямо установените практики във всеки съд.

Въз основа на така изготвената методология за обучение на съдебните заседатели бяха проведени 4 пилотни обучения в 4 съдилища в страната – Окръжен съд Шумен, Районен съд Варна, Софийски районен съд и Районен съд Луковит. Обученията бяха проведени от съдии от самите съдилища с участието на административните секретари. Отличителни особености на всички обучения бяха активното участие на съдебните заседатели, които задаваха въпроси; умелото преподаване и модериране на обученията от страна на съдиите; високият интерес към ситуационния тест; положителното отношение на всички участници към обученията. И четирите обучения се радваха на висока посещаемост от страна на съдебните заседатели.



Паралелно с изброените дейности се осъществяваше и подготовката на сравнителноправното изследване на институтът на съдебния заседател. Целта на изследването е да се проучи гражданското участие в правораздаването в Европа и в някои държави извън Европа, както и да се идентифицират добри практики и модели. За целта БИПИ изготви въпросник, осъществи контакти с неправителствени организации и институции в чужбина, които предоставиха информация въз основа на въпросника и, направи преглед на вече проведени изследвания на института на съдебния заседател в Европа и извлече добри международни практики. Резултатът е сравнителноправно изследване, което обхваща както държави от ЕС, така и държави от бившия Съветски съюз, Китай и Япония. Изследването беше отпечатано в 300 броя като по-голямата част от тях бяха изпратени до



Успоредно с посочените дейности бе изработен и модул в сайта на НИП, който да събере на едно място в достъпна форма полезна информация за дейността на съдебните заседатели. Модулът съдържаше подобрени вътрешни правила за организация на работата на съдебните заседатели и критериите, по които са подобрени; връзки към три късометражни филма от поредицата „Съдебният заседател“, които имат за цел да запознаят на популярен език обществото за ролята и мястото на съдебните заседатели в българския наказателен процес, както и да насърчат гражданите към тази форма на участие в правораздаването; методологията за първоначално обучение на съдебни заседатели и нормативни актове, съдържащи уредбата на института (Конституция на РБ, Закон за съдебната власт, Наказателно-процесуален кодекс).

Приключването на проекта **„Съдебните заседатели – активни граждани за реално участие в правосъдието“** беше отбелязано на закриващо събитие, което премина при широк интерес и плодотворна дискусия върху предложенията за нормативни изменения в уредбата на института на съдебните заседатели, представени от екипа на БИПИ. На събитието присъстваха заместник-министър на правосъдието, двама бивши министри на правосъдието, действащи магистрати, съдебни заседатели, представители на неправителствени организации.



Повече информация, както и произведените късометражни филми, можете да намерите на страницата на Института¹.

2. През 2016г. Институтът приключи 4-годишния проект „Инициатива за прозрачни съдебни назначения“. В рамките на тези 4 години БИПИ стартира с изготвянето на публични представяния на кандидатите за лидерските позиции в съдебната система, а също и на кандидатите за членове на ВСС, съдии в Конституционния съд и инспектори в Инспектората към ВСС. Чрез събирането и представянето на публична, достъпна и проверима информация за всеки един кандидат, БИПИ успя да наложи стандарт за прозрачност, който в голяма степен беше припознат и от ВСС. Към настоящия момент, във ВСС се изготвят подобни представяния, които са достъпни на интернет страницата на Съвета. В рамките на 2016 г. до приключването на проекта, БИПИ наблюдава изборите за инспектори и отправя въпроси към кандидатите; също така Институтът е излизал с многобройни становища и позиции по актуални теми от работата на Висшия съдебен съвет. Всички те могат да бъдат намерени на страницата на БИПИ и на останалите му интернет платформи.

3. През 2016 г. продължи и приключи проектът „Регламент 1215/2012 – Какво предлага и как работи“ (Regulation (EU) 1215/2012: What It Offers and How it Works?). Проектът се осъществяваше съвместно с българския Национален институт на правосъдието и румънския Национален институт на магистратурата. Той бе

¹ <http://www.bili-bg.org/135/page.html>

финансиран от Програма „Правосъдие“ 2014 г. - 2020 г. на Европейския съюз .

Проектът включваше аналитични, обучителни и комуникационни дейности с подчертан иновативен характер. Основен фокус на работата бе Регламент (ЕС) № 1215/2012, който е относително нов инструмент в правото на Европейския съюз, чиято цел е по-голямо унифициране на изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски спорове сред страните-членки. Още повече, че той регулира премахването на т.нар. “екзекватура” – сложна и тромава процедура, която често се разглеждаше като пречка за трансгранично взаимодействие. В тази посока, целта му е да увеличи възможностите за бизнес в Европа като спомогне за полесното движение на съдебни решения и по този начин да разшири достъпа до правосъдие.

Основните цели на проекта бяха насочени към улесняване прилагането на Регламента чрез: (1) подобряване на националната институционална и нормативна рамка; (2) преодоляване липсата на специализирани знание и умения; (3) повишаване вниманието на ключови заинтересовани страни и професионални групи.

По отношение на обучителните дейности по проекта, беше създадена методологична матрица отново от българо-румънски екип, включващ представители на трите организации, както и привлечени външни експерти и лектори от върховни съдилища, учени и съдии-обучители от България и Румъния. Разработи се модул за дистанционно обучение, достъпен чрез платформата на Националния институт на правосъдието, така че повече български съдии да имат достъп до обучителните материали. Проведеха се 2 тридневни паралелни обучения за български и румънски съдии, проведени през април 2016 г. (Панагюрище) и май 2016 г. (Букурещ), на които бяха обучени общо 60 съдии. Иновативен елемент беше двудневен съвместен работен семинар, проведен през юни 2016 г. в България с 30 български и румънски съдии, адвокати и съдебни изпълнители. Комуникацията между юристи от различни страни на практиката беше изключително положителна за участниците, които от една страна представиха проблемите, с които се сблъскват спрямо спецификата на тяхната работа, и от друга страна имаха възможност взаимно да търсят механизми за преодоляването им. Допълнителен елемент за успеха на международния семинар беше участието на юристи както от България, така и от Румъния, които дебатираха общите проблеми в прилагането на европейското законодателство в страните-членки. Обучителните дейности по

проекта спомогнаха за повишено разбиране към механизма на признаване на съдебни решения, предлаган от Регламента; за подобряване на компетенциите, както и за установяване на полезни професионални контакти и модел за взаимна работа.



По отношение на аналитичните дейности по проекта международен екип в състав: Биляна Гяурова-Вегертседер, редактор, адв. Десислав Данов, доц. д.ю.н. Тодор Коларов, доц. д.ю.н. Диана Унгуреану проведоха сравнителноправно изследване на приложението на Регламент Брюксел Ia и Регламент (ЕО) 44/2001 в Румъния и България в светлината на практиката на съда на Европейския съюз. Публикувано на хартиен носител в 700 копия на български, английски и румънски език, изследването представлява моментна снимка на приложението на Регламента в България и Румъния към настоящия момент. Предназначено е за съдии, съдебни изпълнители и адвокати, които биха искали да получат съвременна информация за новите процедурни елементи, които Регламентът предлага, както и за правните предизвикателства, свързани с ежедневно му приложение. Достъпно е онлайн на: www.bili-bg.org



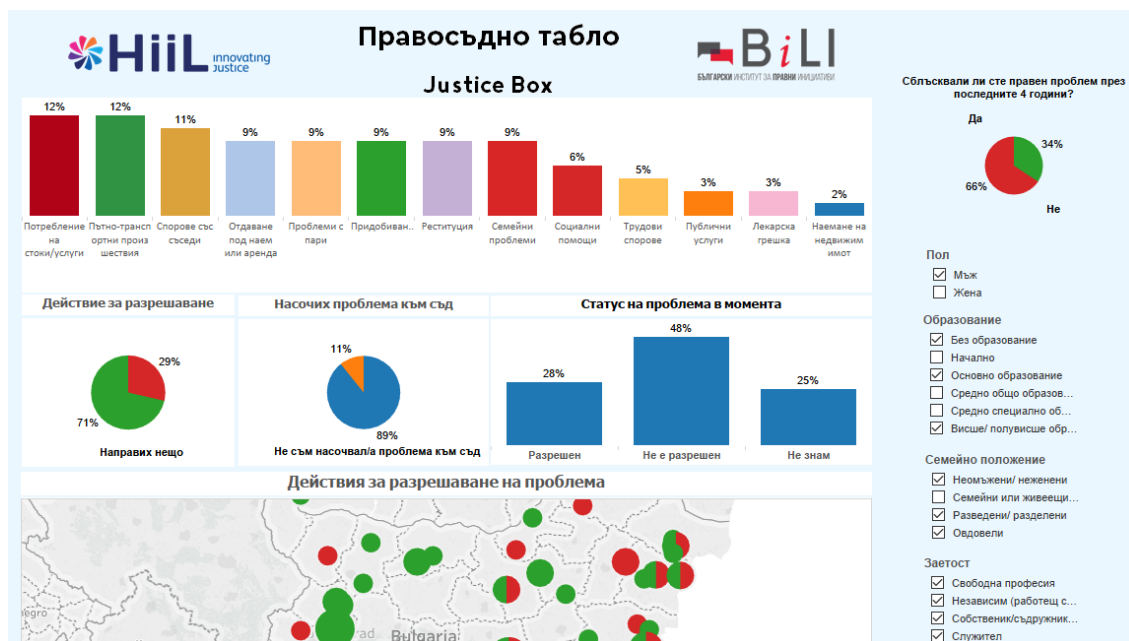
Важен елемент на проекта бяха комуникационните дейности. БИПИ използва разнообразни комуникационни техники за популяризиране на проекта и Регламента. Беше създадена двуезична информационна брошура по проекта в 1500 екземпляра, съответно на български-английски и на румънски-английски. Организирана беше кръгла маса за представяне на резултатите от проекта и повишаване вниманието към Регламента с участието на представители на заинтересованите страни.



4. През 2016 година продължи и приключи проектът “Justice box” с водеща организация Hiil (www.hiil.org) от Холандия. БИПИ участва като партньор в проекта, който се осъществява с финансовата подкрепа на Министерство на правосъдието на Кралство Нидерландия. Както беше посочено в предишния отчет, целта на проекта е, чрез иновативни методи, да

се намери баланса между институционалния и гражданския (чисто човешки) подход към съдебните въпроси/проблеми и съдебната реформа като цяло. През изтеклата година работата по проекта беше фокусирана върху събиране на информация за създаването на т.нар. „правосъдно табло“, което ще покаже нуждите на хората от правна защита и опитът, който те са имали при нейното осъществяване. Акцентът беше поставен върху два основни проблема, често застъпени в нашето ежедневие, а също и като присъствие в социални медии и други електронни и традиционни информационни източници. Това са 1/потребителски – Поради широкият обхват на понятието, след консултации с експерти, потребителските проблеми бяха стеснени до такива свързани с предоставянето на комунални услуги /ток, отопление, вода, телефон/ и 2/пътно транспортни произшествия /ПТП/ - тук бяха включени широк спектър от правни проблеми свързани с ПТП-та. Изработването на самият модел на „правосъдно табло“ имаше два аспекта – логически и физически. В логическия беше важно да се намерят връзките между отделните правни проблеми и начина, по който хората ги изразяват. По отношение на физическия – той беше свързан с това да се организират различните потоци на информация и как те си взаимодействат, а оттам да се направи и самото „правосъдно табло“. Следващата стъпка беше събирането на информация, като за нуждите на правосъдното табло бяха използвани социологически проучвания, срещи под формата на фокус-групи, изваждане на информация от социални и други електронни медии чрез предварително изработени за това средства.

На 8 ноември 2016 резултатите от проекта и самото правосъдно табло бяха представени на закриващото събитие на проекта. На него присъстваха Н.Пр. посланикът на Кралство Нидерландия Том ван Оорсхот и министърът на правосъдието г-жа Екатерина Захариева.





5. През м. септември 2016 г. БИПИ със съдействието на посолството на САЩ в София и International Visitor Leadership Program алумни (програма на Държавния департамент на САЩ) осъществи 2-дневна академия „Алфа Омега на социалното предприемачество“ (Alpha to Omega Academy of Social Entrepreneurship). Благодарение на финансовата подкрепа на посолството на САЩ събитието бе безплатно за всички присъстващи. Работният език на академията беше английски.

Целта на академията бе да събере в България международни и утвърдени професионалисти от сферата на социалното предприемачество, за да споделят опит с българските си колеги и с тези, които тепърва ще развият своя бизнес. Събитието се осъществи в 2 поредни дни – 27 и 28 септември. На 27 септември се проведеха открити лекции, с вход свободен в S*Bar, София. Лекторите и темите, които разискваха, са както следва: Неда Грозева и Биляна Гяурова-Вегертседер (БИПИ) - представяне на фондацията и целите на проекта; Искрен Кръстев, GEM Bulgaria “Българският казус: Външни и вътрешни фактори и нагласи за развитие на благоприятна предприемаческа среда”; Ноабиса Майема, Южна Африка „Валутата на мрежите в социалното предприемачество”; Исмаил Ласини, Мароко „Изграждане на финансова смелост – принципи и инструменти за финансиране на социално-предприемачески проекти”; Ченжерай Катанда, Зимбабве „Необичаен бизнес в необичайна среда”; Камила Ривас, Чили „Социално предприемачество и рискове – да се обърнем към социалните предизвикателства чрез иновации”. Събитието бе уважено от представители на посолството на САЩ в София, посланикът на Република Южна Африка, Министерство на труда и социалната политика, гости от Словакия, Чехия и разбира се, България. Освен да изслушат лекциите, присъстващите имаха възможност да задават въпроси и да разговарят свободно с

лекторите. Понастоящем събитието е документирано и всички лекции (видеа) са достъпни за гледане в Youtube.com, както и на специалната подстраница в сайта на БИПИ² и на Facebook страницата на събитието³.



Вторият ден на академията (28 септември) се проведе в Американския университет в България, където студентите имаха възможност да проведат неформален разговор с лекторите и екипа на БИПИ, да се запознаят от първа ръка с културния контекст на четири непознати държави (Чили, Мароко, Южна Африка и Зимбабве), както и да участват в 3

тематични уоркшопа, проведени на територията на университета:

² <http://www.bili-bg.org/128/page.html>

³ https://www.facebook.com/events/1152154628174185/?acontext=%7B%22ref%22%3A%223%22%2C%22ref_newfeed_story_type%22%3A%22regular%22%2C%22action_history%22%3A%22null%22%7D



Дискусия	Предприемачеството в различните държави	41 студенти
Уъркшоп 1	Създаване на бизнес в развиващ се пазар	29 студенти
Уъркшоп 2	Теория на промяната	12 студенти
Уъркшоп 3	Стратегии за финансиране	4 студенти

Цялата академия бе изключително полезно събитие за предприемаческата общност в България и даде възможност на всички желаещи да развият своята мрежа от контакти и да се докоснат до утвърдени международни професионалисти в областта.

През 2016 г. БИПИ продължи да следи и работата на 43-то НС във връзка с правомощията му да избира ръководители на еднолични, а също и колективни органи. Мониторингът включи 8 процедури – за управител и подуправител на НОИ, за председател, заместник-председател и членове на КЗК, членове на СЕМ от квотата на НС, заместник-омбудсман и председател на КФН.

В края на годината /19.12.2016 г./ Институтът организира конференция посветена на 1 година от промените в Конституцията на РБ. В рамките на конференцията бяха представени виждания на магистрати и конституционалисти за това как приетите през декември 2015 г. промени са се отразили на съдебната власт и процесите на реформи в нея и какво още

предстои да се направи. Стенограма от изказванията на отделните участници може да бъде намерена на страницата на БИПИ.

През изтеклата година представител на БИПИ участва активно в работата на Съвета по изпълнение на актуализираната стратегия за продължаване на съдебната реформа към Министерство на правосъдието.